

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 8. avgusta 2024. godine
Br. Ref.:RK 2503/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI38/24

Podnosilac

Rexhep Vrapca

Ocena ustavnosti presude [Rev. br. 38/23] Vrhovnog suda
od 6. septembra 2023. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Rexhep Vrapca iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koga zastupa Salih Gjonbalaj, advokat u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Rev. br. 38/2023] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 6. septembra 2023. godine.
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu Vrhovnog suda primio 19. oktobra 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom su podnosiocu zahteva navodno povredena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 54. [Sudska zaštita prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 16. februara 2024. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 21. februara 2024. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR.KI38/24] imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca, a odlukom [br. KSH.KI38/24] Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Remzije Istrefi-Peci (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci, članovi.
8. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.
9. Dana 19. marta 2024. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
10. Dana 16. jula 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Na osnovu spisa predmeta, podnosilac zahteva i tužioci, koji su u ovom slučaju braća, imaju kao predmet spora imovinu u površini od 656m², na mestu zvanom "Varosh" u katastarskoj zoni Lipljan, koju su tužioci Valdet Vrapca i Misret Vrapca kupili od J.D, ali je kupoprodajni ugovor, uz saglasnost tužilaca, sačinjen između podnosioca zahteva, kao kupca, i J.D, kao prodavca. Tužioci su izrazili interesovanje za gradnju na toj parceli i kada su kontaktirali podnosioca zahteva, on im je uskratio pravo da na njoj mogu da grade, odnosno da preuzmu bilo kakvu radnju na toj parceli sa obrazloženjem da je parcela njegova i da je samo njegova iz razloga što se i vodi na njegovo ime.

12. Dana 26. avgusta 2015. godine, tužioci Valdet Vrapca i Misret Vrapca, koji su ujedno i braća podnosioca zahteva, podneli su Osnovnom sudu u Prištini - Ogranak u Lipljanu (u daljem tekstu: Osnovni sud) tužbu za utvrđenje prava svojine protiv podnosioca zahteva, u kojoj su tražili od suda da se njihova tužba usvoji kao osnovana i utvrdi da su oni suvlasnici u jednakim udelima od po $\frac{1}{2}$ katastarske parcele na mestu zvanom "Varosh", u površini od 656m², upisane u uverenju o vlasništvu 3977 KZ Lipljan, kao i da se obaveže tuženi, u ovom slučaju podnosilac zahteva, da tužiocima prizna ovo pravo. Tužioci su takođe predložili da sud odredi privremenu meru obezbeđenja, kojom će se podnosiocu zahteva zabraniti prenošenje, transfer, opterećenje bilo kojim stvarnim pravom ili promena postojećeg stanja nepokretnosti u sporu.
13. Dana 27. avgusta 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 301/2015] odlučio sledeće: I. odredio je privremenu meru obezbeđenja kojom se protivniku obezbeđenja, Rexhepu Vrapciju iz sela Gornje Gadimlje, zabranjuje prenošenje, transfer, opterećenje bilo kojim stvarnim pravom ili promena stanja nepokretnosti koja se sastoji od katastarske parcele P-71409044-01964-2, na mestu zvanom Varosh, u površini od 656m² u KZ Lipljan; II. da ova privremena mera obezbeđenja ostaje na snazi sve dok sud ne donese drugu odluku o meri obezbeđenja ili dok odluka tog suda o glavnoj građansko-pravnoj stvari ne postane pravosnažna; i III. obavezao predlagače obezbeđenja da ovom sudu solidarno uplate iznos od 20,00 €, u roku od 15 dana od dana dostavljanja tog rešenja, pod pretnjom prinudnog izvršenja.
14. Dana 23. avgusta 2017. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 301/15] obavezao podnosioca zahteva da dostavi odgovor na tužbu i da se izjasni o tome da li prihvata ili osporava tužbeni zahtev tužilaca.
15. Dana 6. septembra 2017. godine, podnosilac zahteva je dostavio odgovor na tužbu, u kojem je, između ostalog, naveo, *"Na osnovu svih izvedenih činjenica i dokaza, svi navodi tužilaca su neosnovani, iz razloga što tužioci nisu zaključili nikakav usmeni, ali ni pismeni ugovor o kupoprodaji sporne nepokretnosti sa prodavcem, pošto oni, u slučaju da su zaključili taj ugovor u navedenim formama, ne bi dali saglasnost da tuženi zaključi ugovor sa prodavcem, a akt upisa ove nepokretnosti u registre nepokretnosti u individualnoj svojini tuženog Rexhepa Vrapcija bi osporili imovinskopравnom tužbom, ali takve prigovore nisu istakli u zakonskim rokovima, tako da je u skladu sa odredbama člana 40. st. 2 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, tužbeni zahtev tužilaca u odnosu na spornu nepokretnost zastareo i kao takav se mora odbiti kao neosnovan"*.
16. Dana 24. januara 2019. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 301/2015] odlučio sledeće: I. usvaja se, kao osnovan, tužbeni zahtev tužilaca Valdet Ismajl Vrapca i Misret Ismajl Vrapca, obojice iz sela Gornje Gadimlje i utvrđuje da su tužioci, na osnovu zajedničkog porodičnog doprinosa stekli pravo suvlasništva, i to svaki od tužilaca sa po $\frac{1}{3}$ udela u nepokretnosti, koja se sastoji od katastarske parcele P-71409044-01964-2, na mestu zvanom "Varosh", u ukupnoj površini od 656m², KZ Lipljan i obavezao tuženog Rexhepa Ismajla Vrapcija iz sela Gornje Gadimlje, da trpi da se po $\frac{1}{3}$ udela u nepokretnosti uknjiži u registre nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca, a u suprotnom će ova presuda služiti kao pravna isprava za uknjiženje ovog imovinskog prava u registre nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca; i II. obavezao tuženog da tužiocima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.606,24 evra, u roku od 15 dana od dana dostavljanja presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja.
17. Dana 10. jula 2018. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka,

pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ožalbena presuda preinači i tužbeni zahtev tužilaca odbije kao neosnovan ili da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje.

18. Dana 14. novembra 2022. godine, Apelacioni sud je presudom [CA. br. 2271/2019] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva, te potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio, *“Tuženi, ni do okončanja postupka u prvostepenom sudu, niti u postupku po žalbi, nije u odgovarajućoj meri relevantnim činjenicama i dokazima dokazao da je ovu nepokretnost kupio samo svojim doprinosom, uprkos tome što je imao teret dokazivanja. Žalbeni navod tuženog da je on jedini vlasnik nepokretnosti koja je predmet spora i koja je kupljena za vreme postojanja porodične zajednice sa tužiocima, kao u konkretnom slučaju, ne može se dokazati samo činjenicom da je imovina upisana na njegovo ime u relevantnom katastarskom registru za upis prava svojine na nepokretnosti, već je tuženi u ovom predmetu morao da dokaže odlučnu činjenicu da je nepokretnost koja je predmet spora kupio samo svojim ličnim doprinosom, odnosno da tužioci nemaju doprinos u kupovini ove nepokretnosti”*.
19. Dana 31. decembra 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog i Osnovnog suda, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ožalbena presuda preinači i tužbeni zahtev tužilaca odbije kao neosnovan ili da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje.
20. Dana 19. januara 2023. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 301/2015] ukinuo privremenu meru obezbeđenja tužbenog zahteva koja je određena rešenjem tog suda [C. br. 301/2015] od 27. avgusta 2015. godine.
21. Dana 6. septembra 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 38/2023] odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

22. Podnosilac zahteva osporava presudu [Rev. br. 38/2023] Vrhovnog suda od 6. septembra 2023. godine, navodeći da je ista doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 54. [Sudska zaštita prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

Navodi koji se odnose na povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

23. Podnosilac zahteva najpre navodi povredu člana 31. Ustava, aludirajući na neobrazlaganje odluke od strane Vrhovnog suda, pri čemu navodi, *“Pored toga, Vrhovni sud Kosova je, prilikom obrazlaganja presude, učinio povredu načela obrazlaganja zbog toga što je u potpunosti mimoišao i ignorisao navode tužene strane iznete u reviziji. Presuda Vrhovnog suda Kosova više naliči presudi Apelacionog suda kao činjeničnog suda, nego presudi suda koji je garant zaštite zakonitosti sudskih odluka”*.
24. Nadalje, podnosilac zahteva tvrdi da se Vrhovni sud oslonio na Zakon o braku i porodičnim odnosima br. 10/28 iz 1984. godine, a da za osnovu nije uzeo kupoprodajni ugovor, pri čemu, između ostalog, navodi, *“U obrazloženju presude se vidi da je čitav fokus bio na tumačenju članova 326. i 328. Zakona o braku i porodičnim odnosima br. 10/28, mart 1984. godine. Takođe, prvostepeni i*

drugostepeni sud, a ni Vrhovni sud, nisu uzeli za osnov kupoprodajni ugovor koji je zaključen 09.08.2002. godine i potvrđen kod Opštinskog suda u Lipljanu, i od tada pa do 2015. godine, tužioci nikada nisu imali potraživanja u vezi sa tom imovinom, a do potraživanja tužilaca je došlo posle smrti njihovog oca Ismaila Vrapcija, iz čega se veoma jasno vidi da dok je bio živ njihov otac nije bilo potraživanja od strane tužilaca, zbog čega je uz saglasnost svih, a i njihovog oca, ugovor o kupoprodaji ove parcele koja je bila predmet razmatranja, bio na ime tuženog Rexhepa Vrapcija i njegova imovina”.

25. U vezi sa navodnim povredama člana 54. Ustava, podnosilac zahteva, u suštini, navodi da, “S obzirom na sve napred navedeno, različitim odlukama redovnih sudova o istim predmetima, sudovi nisu jednako postupili u odnosu na g. Rexhepa Vrapcija, u pogledu sudske zaštite radi ostvarenja svojih prava na svojoj imovini, odnosno prava koje je stečeno u vreme kada su tužioci i tuženi bili u porodičnoj zajednici i kada su se uz saglasnost svih, uključujući i njegovog oca Ismajla Vrapcija, dogovorili da imovina pređe u svojinu Rexhepa Vrapcija, a ovo pitanje je izneto i u tužbi samih tužilaca da imovina bude prenet na ime Rexhepa Vrapcija”.
26. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim; i (ii) da utvrdi da presuda [Rev. br. 38/2023] Vrhovnog suda od 6. septembra 2023. godine nije u saglasnosti sa članovima Ustava, da proglasi istu ništavom i vrati predmet na ponovno razmatranje i odlučivanje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

[...]

Član 54

[Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno

Član 102

[Opšta Načela Sudskog Sistema]

1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.
2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.
3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.
4. Sudije trebaju biti nezavisne i nepristrasne pri obavljanju svojih dužnosti.

5. *Garantuje se pravo na sudsku odluku, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pravo korišćenja vanrednih mera, je regulisano zakonom. Zakonom se može odobriti pravo na neposredno podnošenje predmeta Vrhovnom sudu, i u takvim slučajevima nema prava na žalbu.*

Evropska konvencija o ljudskim pravima

ČLAN 6

Pravo na pravično suđenje

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

Ocena prihvatljivosti zahteva

27. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni u Ustavu i dalje predviđeni u Zakonu i Poslovniku.
28. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

Neni 113.

[Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

29. Sud u nastavku razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su dalje propisani u Zakonu, odnosno članovima 47, 48. i 49. Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”.

30. Što se tiče ispunjenosti gore navedenih uslova, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva: ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; da osporava ustavnost akta javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 38/2023] Vrhovnog suda od 6. septembra 2023. godine; da je iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu na raspolaganju, u skladu sa članom 113.7 Ustava i članom 47.2 Zakona; da je precizirao prava zagarantovana Ustavom za koja tvrdi da su mu povređena u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i da je podneo svoj zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca koji je predviđen članom 49. Zakona.
31. Međutim, Sud, pored toga, razmatra i da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni u pravilu 34. [Kriterijumi prihvatljivosti], odnosno u potpravilu (2) pravila 34. Poslovnika, kojim je utvrđeno:
- (2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju.*
32. Sud podseća da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i sudske prakse Suda, omogućava poslednje pomenutom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34. Poslovnika (vidi slučaj [K104/21](#), podnositeljka *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26; vidi, takođe, slučaj [K175/20](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).
33. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao “očigledno neosnovan” u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih “očigledno neosnovanim navodima”. Poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi “četvrtog stepena”; (ii) navodi koje karakteriše “jasno ili očigledno odsustvo povrede”; (iii) “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi, onda kada je ispunjen jedan od dva podkriterijuma, i to: a) kada podnosilac/teljka zahteva jednostavno navede jednu ili više odredaba Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one prekršene, osim ukoliko je na osnovu činjenica i okolnosti predmeta povreda Ustava i EKLJP sasvim očigledna (vidi predmet ESLJP-a [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine; vidi, takođe, [Baillard protiv Francuske](#), br. 6032/04, od 25. septembra 2008. godine); i b) kada podnosilac/teljka zahteva propusti ili odbije da predoči materijalne dokaze kojima bi potkrepio/la svoje navode (to naročito važi za odluke sudova ili drugih domaćih vlasti), osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti koje su van njegove/njene kontrole i koje ga/je sprečavaju da to učini (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da predoče Sudu dokumente iz spisa predmeta zatvorenika o kome je reč) ili ako Sud sam ne odluči drugačije (vidi slučaj Suda [K166/20](#), podnosilac *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43), i na kraju, (iv) “konfuzni i nejasni” navodi (vidi, predmete ESLJP-a [Kemmaché protiv Francuske](#), br. 17621/91, presuda od 24. novembra 1994. godine, kategorija (i), [Juta Mentzen protiv Litvanije](#),

br. 71074/01, odluka od 7. decembra 2004. godine, kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), predstavka br. 4241/03, kategorija (iii)).

34. U ovom kontekstu i u nastavku, prilikom ocene da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će najpre podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi slučaj [KIo4/21](#), citiran iznad, stav 28).
35. Okolnosti konkretnog slučaja proizilaze iz imovinskog spora između podnosioca zahteva i njegove braće. Braća podnosioca zahteva podnela su Osnovnom sudu tužbu zajedno sa zahtevom za privremenu meru obezbeđenja protiv podnosioca zahteva, sa predmetom spora - utvrđenje prava svojine u vezi sa imovinom P- 71409044-01964-2, na mestu zvanom "Varosh", u ukupnoj površini od 656m² KZ Lipljan, koji su tvrdili da su kupili ovu imovinu i da im, u trenutku kada su želeli da investiraju na njoj, podnosilac zahteva to nije dozvolio. Osnovni sud je izrekao privremenu meru obezbeđenja u odnosu na predmetnu imovinu. Takođe, Osnovni sud je usvojio tužbeni zahtev tužilaca kao osnovan i odlučio da su tužioci, na osnovu zajedničkog porodičnog doprinosa, stekli pravo suvlasništva, svaki sa po 1/3 udela u nepokretnosti i da se ista uknjiži u registre nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda, ali je Apelacioni sud odbio njegovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu, a ovaj je odbio podnetu reviziju kao neosnovanu. Takođe, i Osnovni sud je ukinuo privremenu meru obezbeđenja koju je taj sud odredio svojim rešenjem.
36. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su osporenim presudom Vrhovnog suda povređena njegova prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 54. [Sudska zaštita prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
37. Sud primećuje da se suština navoda o povredi prava na pravično suđenje odnosi na neobrazlaganje sudske odluke od strane Vrhovnog suda. Sud ocenjuje da takvi navodi pokreću pitanja iz člana 31. Ustava i člana 6.1 EKLJP, koja će Sud analizirati u skladu sa standardima sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna ljudska prava i slobode zagarantovane Ustavom.
38. Sud će najpre sagledati navode podnosioca zahteva koji se odnose na povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, u pogledu neobrazlaganja odluke od strane Vrhovnog suda, da bi potom nastavio sa navodom koji se odnosi na povredu članova 54. i 102. Ustava.

Navodi koji se odnose na povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP

(i) Povodom navoda o neobrazloženoj sudskoj odluci

39. Sud podseća da podnosilac zahteva u svom zahtevu pred Sudom, u suštini, tvrdi da Vrhovni sud nije obrazložio koje su bile činjenice i dokazi koji su uticali na donošenje odluke, iz razloga što, "... pored toga, Vrhovni sud Kosova je, prilikom obrazlaganja presude, učinio povredu načela obrazlaganja zbog toga što je u potpunosti mimoišao i ignorisao navode tužene strane iznete u reviziji. Presuda Vrhovnog suda Kosova

više naliči presudi Apelacionog suda kao činjeničnog suda, nego presudi suda koji je garant zaštite zakonitosti sudskih odluka”.

40. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku zagaranтовanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud na početku naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu po ovom pitanju. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete [Hadjianastassiou protiv Grčke](#), br. 12945/87, presuda od 16. decembar 1992. godine; [Van de Hurk protiv Holandije](#), presuda od 19. aprila 1994. godine; [Hiro Balani protiv Španije](#), br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine; [Higgins i drugi protiv Francuske](#), br. 134/1996/753/952, presuda od 19. februara 1998. godine; [Garcia Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; [Hirvisaari protiv Finske](#), br. 49684/99, presuda od 27. septembra 2001. godine; [Suominen protiv Finske](#), br. 37801/97, presuda od 1. jula 2003. godine; i [Tatishvili protiv Rusije](#), br. 1509/02, presuda od 22. februara 2007. godine). Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku su izložena i u slučajevima ovog Suda (uključujući ali ne ograničavajući se na slučajeve [KI22/16](#), podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; [KI97/16](#), podnosilac *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; [KI143/16](#), podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; [KI87/18](#), podnosilac zahteva *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine; kao i slučaj [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135).
41. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi, predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; vidi i slučaj Suda [KI230/19](#), podnosilac *Albert Rakipi*, citiran iznad, stav 139 i slučaj [KI87/18](#), podnosilac *IF Skadiforsikring*, stav 44).
42. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene načela koje se odnosi na valjano sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na koje se oni oslanjaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a [Garcia Ruiz protiv Španije](#), predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; [Hiro Balani protiv Španije](#), presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i [Higgins i drugi protiv Francuske](#), stav 42; vidi, takođe, slučaj Suda [KI97/16](#), podnosilac *IKK Classic*, citiran iznad, stav 48; i slučaj [KI87/18](#), *IF Skadeforsikring*, citiran iznad, stav 48). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet [Moreira Ferreira protiv Portugala](#), br. 19867/12, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve tu korišćene reference; kao i slučaj Suda [KI195/20](#), podnosilac *Aigars Kesengfelds, vlasnik nebankarske finansijske institucije "Monego"*, presuda od 29. marta 2021. godine, stav 122).
43. Sud u ovom slučaju podseća da su sve tri instance redovnih sudova odlučile u korist tužilaca, a ujedno su obavezali podnosioca zahteva da se po 1/3 udela u nepokretnosti uknjiži u registre nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca, u ovom slučaju braće podnosioca zahteva.
44. Sud primećuje da je Osnovni sud presudom [C. br. 301/2015] od 24. januara 2019. godine, usvojio tužbeni zahtev tužilaca i odlučio da su tužioci, na osnovu zajedničkog

porodičnog doprinosa, stekli pravo suvlasništva, svaki od tužilaca na po 1/3 udela u nepokretnosti i da se nepokretnost uknjiži u registre nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca. Osnovni sud je, između ostalog, naveo sledeće:

“Iz ovih izvedenih dokaza, sud je utvrdio sledeće činjenično stanje, da su tužioci i tuženi braća, da su sa svojim ocem, u vreme dok su živeli u zajedničkoj porodičnoj i ekonomskoj zajednici, 2002. godine, zajedničkom imovinom stvorenom u porodičnoj zajednici kupili spornu nepokretnost od prodavca Jovanović Dragana iz Lipljana, za kupoprodajnu cenu od 147.000,00€, koja kupoprodajna cena je celosti isplaćena prodavcu u gotovini i da je u ime porodične zajednice ugovor na ime kupca potpisao tuženi, koji je na osnovu tog ugovora o kupoprodaji nepokretnosti, čiji potpisi su overeni kod Opštinskog suda u Lipljanu pod oznakom Vr. br. 1686/2002 od 09.08.2002. godine, preneo svojinu u registrima u kojima se vodi evidencija o nepokretnostima u svojini u OKK u Lipljanu na svoje ime, da su kao porodična zajednica ušli u posed na spornoj nepokretnosti, da još uvek nisu podelili zajedničku imovinu koja je u porodičnoj zajednici stečena njihovim zajedničkim doprinosom. [...]

Ovo činjenično stanje sud je utvrdio na osnovu saslušanja tužioca Misreta Vrapcija u svojstvu stranke, iskaza svedoka Ibadete Haliti, rođene Vrapca iz Tetova, sestre parničnih stranaka, iskaza svedoka Ajvaza Ukshinija iz sela Gornje Gadimlje, kao i delimično na osnovu izjave tuženog date u svojstvu stranke, u kojoj je, između ostalog, naveo da je ovo zemljište kupljeno novcem porodične zajednice, koji dokazi su bili ubedljivi i međusobno se dopunjavali, a kojima je sud u potpunosti poklonio veru. Odredbom člana 326. Zakona o braku i porodičnim odnosima (Službeni list SAPK br. 10) je predviđeno da kad u porodičnoj zajednici sa bračnim drugom, odnosno vanbračnim drugovima žive njihova deca i drugi srodnici koji rade na poljoprivrednom imanju ili zajednički vrše druge delatnosti, ili na drugi način zajednički privređuju, imovina stečena u toku trajanja te zajednice je zajednička imovina svih članova porodične zajednice koji su učestvovali u njenom sticanju”.

45. Nakon toga, Apelacioni sud je prilikom odbijanja žalbe podnosioca zahteva, presudom [CA. br. 2271/2019] od 14. novembra 2022. godine, između ostalog, naveo:

“... Tuženi, ni do okončanja predmeta u prvostepenom sudu, niti u postupku po žalbi, nije u odgovarajućoj meri relevantnim činjenicama i dokazima dokazao da je ovu nepokretnost kupio samo svojim doprinosom, uprkos tome što je imao teret dokazivanja. Žalbeni navod tuženog da je on jedini vlasnik nepokretnosti koja je predmet spora i koja je kupljena za vreme postojanja porodične zajednice sa tužiocima, kao u konkretnom slučaju, ne može se dokazati samo činjenicom da je nepokretnost upisana na njegovo ime u relevantnom katastarskom registru za upis prava svojine na nepokretnostima, već je tuženi u ovom predmetu morao da dokaže odlučnu činjenicu da je nepokretnost koja je predmet spora kupio samo svojim ličnim doprinosom, odnosno da tužioci nemaju doprinos u kupovini ove nepokretnosti”.

46. Takođe, i Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 38/2023] odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva i, između ostalog, obrazložio:

“Vrhovni sud ocenjuje da u ovom predmetu, na osnovu činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostepeni sud, a koje je prihvatio i drugostepeni sud, proizilazi da su nižestepeni sudovi pravilno primenili materijalno pravo, iz čega proizilazi da je tužbeni zahtev osnovan u skladu sa članovima 326. i 328. Zakona o braku i porodičnim odnosima br. 10/28, mart 1984. godine. Ovaj sud je ocenio

neosnovanim navod punomoćnika tužioca po pitanju osnova po kome je tuženi upisan kao vlasnik sporne nepokretnosti, pošto se u ovom predmetu ne postavlja pitanje pravnog osnova po kome je tuženi postao vlasnik sporne nepokretnosti, jer je jasno da je tuženi, za vreme dok je živio o zajedničkoj porodici sa tužiocima kupio ovu nepokretnost i da je samo formalno bio upisan kao vlasnik. Ovde se postavlja pitanje prava tužilaca na ovoj nepokretnosti, uzimajući u obzir vreme kada je ona kupljena i njihov doprinos u njenoj kupovini. Iz dokaza koji su izvedeni u ovom sudskom postupku, utvrđena je činjenica da je nepokretnost kupljena 2002. godine i da su u vreme kada je kupljena, tužioci, tuženi i ostali članovi porodice živeli u porodičnoj zajednici i da je novac za kupovinu ove nepokretnosti obezbeđen od strane tužilaca (poslati novac stečen radom u Nemačkoj), kao i doprinosom tuženog, koji je u to vreme radio kao veterinar i zajedničkim doprinosom članova porodice. Inače, sam tuženi koji je saslušan u svojstvu stranke je na zapisnik sa ročišta za glavnu raspravu od 05.09.2018. godine, izjavio da je zemljište u Lipljanu kupljeno novcem porodične zajednice”.

47. Sud primećuje da su prvobitno Osnovni i Apelacioni sud, a zatim i Vrhovni sud, na osnovu članova 326. i 328. Zakona o braku i porodičnim odnosima br. 10/28, mart 1984. godine, u suštini, naglasili da podnosilac zahteva nije postupio na način predviđen gore navedenim odredbama. U ovom aspektu, Vrhovni sud je utvrdio da je ova nepokretnost stečena u vreme kada su podnosilac zahteva i njegova braća bili u porodičnoj zajednici i da se ona smatra njihovom zajedničkom imovinom, kupljenom za vreme dok su živeli zajedno i na osnovu zajedničkog porodičnog doprinosa svih članova porodici koji su u različitim oblicima učestvovali u njenom stvaranju, a iz čega proizilazi da su tužioci, u ovom slučaju braća podnosioca zahteva, suvlasnici sa po 1/3 udela u spornoj nepokretnosti.
48. Sud u ovom slučaju podseća da na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, isti ne zahteva detaljan odgovor na svaki prigovor koji je podneo podnosilac zahteva. Međutim, ova obaveza podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu da očekuju da dobiju konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka.
49. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva u svojoj reviziji upućenoj Vrhovnom sudu, naglasio da sudovi nisu utvrdili da se radi o nužnom suparničarstvu. Na isti navod podnosioca zahteva, Vrhovni sud je odgovorio u svojoj presudi, u kojoj je naglasio da “*Nije prihvaćen navod punomoćnika tuženog u vezi sa pitanjem nužnog suparničarstva, jer se u ovom slučaju radi o tužilačkoj strani, a u odnosu na tužilačku stranu ne važi institut nužnog suparničarstva. Nužno suparničarstvo važi u odnosu na tuženu stranu, a u ovom slučaju je tužena strana ta koja je uknjižila nepokretnost na svoje ime, dok svako od lica koja tvrde da imaju pravo na ovu nepokretnost ili da su doprinela njenom stvaranju, ima pet mogućnosti da nastupi kao stranka u ovom postupku*”.
50. U ovom kontekstu, Sud, na osnovu prethodno izloženih pojašnjenja, a posebno uzimajući u obzir navode koje je izneo podnosilac zahteva i činjenice koje je predočio, kao i obrazloženja redovnih sudova koja su prethodno izložena, smatra da osporenu presudu Vrhovnog suda ne karakteriše nepostojanje obrazložene sudske odluke. Kao rezultat toga, navod podnosioca zahteva koji se odnosi na izostanak obrazložene sudske odluke je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama usled “jasnog ili očiglednog odsustva povrede”, kako je propisano pravilom 34 (2) Poslovnika.

Povodom navoda o povredi članova 54. i 102. Ustava

51. Što se tiče navoda o povredi prava zagaranтовanih članom 54. i 102. Ustava, Sud podseća da prema dobro ustanovljenoj sudskoj praksi ESLJP-a, Sud proglašava zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan u skladu sa kriterijumom (iii) “*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*” navoda, kada je ispunjen jedan od dva karakteristična uslova, odnosno:
- a) kada podnosilac/teljka zahteva jednostavno navede jednu ili nekoliko odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one povređene, osim ukoliko je na osnovu činjenica i okolnosti slučaja predmeta povreda sasvim očigledna (vidi, u tom pogledu, predmet ESLJP-a [*Trofimchuk protiv Ukrajine*](#) (odluka) br. 4241/03 od 31. maja 2005. godine, vidi, takođe, predmet [*Baillard protiv Francuske*](#) (odluka) br. 6032/04, od 25. septembra 2008. godine);
 - b) kada podnosilac/teljka zahteva propusti ili odbije da predoči materijalne dokaze kojima bi potkrepio/la svoje navode (to naročito važi za odluke sudova ili drugih domaćih vlasti), osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti koje su van njegove/njene kontrole i koje ga/je sprečavaju da to učini (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da predoče sudu dokumente iz spisa predmeta zatvorenika o kome je reč) ili ako sam sud ne odluči drugačije.
52. Kao što je prethodno navedeno, podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim presudom Vrhovnog suda povređena njegova prava zagaranтовana članovima 54. i 102. Ustava. Međutim, podnosilac zahteva samo pominje relevantne članove, ali ne razrađuje dodatno kako je i zašto došlo do povrede ovih relevantnih članova Ustava. Štaviše, Sud naglašava da se tvrdnja o povredi člana 102 može pokrenuti na argumentovan način od strane individualnog podnosioca samo u vezi sa nekim specifičnim pravom koje je zagaranтовano u Poglavljima II i III Ustava. Dakle, ovaj član se ne može primenjivati na nezavisan način ukoliko činjenice slučaja ne spadaju pod oblast delovanja barem jedne ili više odredbi Ustava koje se tiču “*uživanja ljudskih prava i sloboda*”. Sud podseća da je dosledno naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP nije dovoljno da se izgradi argumentovana tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju da obezbede obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Ustavnog suda [*KI187/18 i KI 11/19*](#), podnosilac *Muhamet Idrizi*, rešenje o neprihvatljivosti od 29. jula 2019. godine, stav 73; [*KI125/19*](#) podnosilac *Ismajl Bajgora*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine, stav 63; i nedavno, slučaj [*KI175/20*](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. marta 2021. godine, stavovi 79-82).
53. S obzirom na navedeno, Sud smatra da je svoj navod o povredi relevantnih članova Ustava, podnosilac zahteva zapravo obrazložio na osnovu člana 31. Ustava, povezujući povredu ovih osnovnih prava sa neobrazloženošću sudskih odluka, a o čemu je Sud prethodno utvrdio da se u ovom delu zahtev mora proglasiti očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama i samim tim neprihvatljivim iz gore navedenih razloga.
54. Prema tome, Sud, u vezi sa ovim navodima podnosioca zahteva o povredi prava zagaranтовanih članovima 54. i 102. Ustava, zaključuje da se ovaj deo zahteva mora proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovan iz razloga što se ovi navodi kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju (iii) “*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*” navoda jer je podnosilac zahteva jednostavno naveo članove Ustava, ne objašnjavajući pritom kako su oni povređeni. Shodno tome, isti su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika.

Zaključak

55. U zaključku, Sud, s obzirom na sva prethodno navedena izlaganja i utvrđenja, zaključuje da navodi podnosioca zahteva koji se odnose na neobrazloženost sudske odluke, a koji potpadaju pod delokrug člana 31. Ustava i člana 6.1 EKLJP, spadaju u drugu (ii) kategoriju navoda sa *“jasnim ili očiglednim odsustvom povrede”*, pa se stoga isti moraju proglasiti očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, u skladu sa pravilom 34 (2) Poslovnika.
56. Što se tiče navoda o povredi članova 54. i 102. Ustava, isti se moraju proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovani iz razloga što se ovi navodi kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju (iii) *“nepotkrepljenih ili neobrazloženih”* navoda.
57. Shodno tome, zahtev se u celini mora proglasiti neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 34 (2) i 48 (1) (b) Poslovnika, na svojoj sednici održanoj 16. jula 2024. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani